

PRZEGLĄD PRAWA HANDLOWEGO

11
(399)

listopad
2025

MIESIĘCZNIK

BERNADETTA FUCHS

Wielość regulacji chroniących pożyczkobiorcę
– konsumencka pożyczka lombardowa
w świetle ustawy z 14.04.2023 r.
o konsumenckiej pożyczce lombardowej

DOMINIKA WAJDA

O dopuszczalnych przypadkach delegowania
członka rady nadzorczej do zarządu

SZYMON BYCZKO

Phishing – próba odtworzenia reguły
odpowiedzialności na podstawie
przykładów praktycznych

XIV FORUM PRAWA SPÓŁEK

JAN LIC

RAFAŁ WRZECIOŃEK

www.wolterskluwer.pl

www.czasopisma.wolterskluwer.pl

CENA 109 ZŁ (W TYM 8% VAT)
Indeks 32907X

Wolters Kluwer

LIDERZY RYNKU DORADZTWA SUKCESYJNEGO KOMENTUJĄ USTAWĘ

FUNDACJA RODZINNA

Ujęcie prawne i podatkowe
Komentarz

Katarzyna Karpiuk, Mariusz Miśkiewicz
Jacek Pawłowski, Piotr Woźniakiewicz

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

 Wolters Kluwer

Publikacja stanowi praktyczny komentarz do ustawy o fundacji rodzinnej, który jako jedyny na rynku zawiera syntetyczny opis nie tylko prawnych, lecz także podatkowych przepisów dotyczących funkcjonowania tych fundacji. Został przygotowany przez liderów rynku w zakresie doradztwa sukcesyjnego, **w tym przez współautorkę pierwszego projektu tej ustawy.**

Uwzględnia bieżące orzecznictwo sądów oraz praktykę orzeczniczą organów skarbowych wpływających w istotny sposób na funkcjonowanie fundacji rodzinnych.

Autorzy komentarza mają doświadczenie w wypracowywaniu i wdrażaniu rozwiązań sukcesyjnych dla polskich firm rodzinnych, prywatnych inwestorów oraz topowych menedżerów. W opracowaniu **omawiają regulacje prawno-podatkowe przydatne zarówno na etapie ustanowienia fundacji, zasilenia ich w aktywa, jak i bieżącego funkcjonowania, obejmującego spełnianie świadczeń na rzecz beneficjentów, budowanie portfela inwestycyjnego czy zbywanie aktywów fundacji.** Na przestrzeni ostatnich dwóch lat byli zaangażowani w kilkadziesiąt projektów sukcesyjnych opartych o polskie fundacje rodzinne, zaś przed wejściem w życie ustawy wspierali polskich przedsiębiorców w tworzeniu i prowadzeniu zagranicznych fundacji rodzinnych.

Wolters Kluwer

ZAMÓW KSIĄŻKĘ Z RABATEM 20% W KSIĘGARNI PROFINFO.PL
W FORMULARZU ZAMÓWIENIA WPISZ KOD: WKCZA20

spis treści

- Bernadetta Fuchs**
4 Wielość regulacji chroniących pożyczkobiorcę – konsumencka pożyczka lombardowa w świetle ustawy z 14.04.2023 r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej
- Dominika Wajda**
10 O dopuszczalnych przypadkach delegowania członka rady nadzorczej do zarządu
- Szymon Byczko**
15 Phishing – próba odtworzenia reguły odpowiedzialności na podstawie przykładów praktycznych
- Paweł Zdanikowski**
20 Podstawowe problemy konstrukcyjne art. 183 § 1 k.s.h.
- Jędrzej Rabsztyń**
24 Fundacja rodzinna a fundusz założycielski
- Tomasz Żelezik**
29 Pozyskiwanie informacji o spółce przez członka rady nadzorczej delegowanego w trybie art. 390 § 2 k.s.h. – uwagi na tle nowelizacji art. 390 § 2 i art. 382 k.s.h.
- Piotr Kuźnicki**
37 Fenomen stanu Delaware jako lidera w kształtowaniu amerykańskiego prawa spółek
- Magdalena Marczuk**
46 Cena sprzedaży akcji w transakcji ABB jako informacja niespełniająca definicji informacji poufnej
- XIV FORUM PRAWA SPÓŁEK**
- Jan Lic**
52 Siła głosu współnika osobowej spółki handlowej
- Rafał Wrzecionek**
63 Ingerencja notariusza w przebieg zgromadzenia współników (walnego zgromadzenia) spółki kapitałowej – zagadnienia wybrane

contents

- Bernadetta Fuchs**
4 Multiple Regulations Protecting Borrowers: Consumer Pawn Loan in the Light of the Act of 14 April 2023 on Consumer Pawn Loans
- Dominika Wajda**
10 On the Permissible Cases of Delegating Supervisory Board Members to Sit on the Management Board
- Szymon Byczko**
15 Phishing: An Attempt to Reconstruct the Liability Principle on the Basis of Practical Examples
- Paweł Zdanikowski**
20 Basic Problems with the Structure of Article 183(1) of the Code of Commercial Partnerships and Companies
- Jędrzej Rabsztyń**
24 The Family Foundation and Its Initial Fund
- Tomasz Żelezik**
29 Acquisition of Information About the Company by a Supervisory Board Member Delegated Pursuant to Article 390(2) of the Code of Commercial Partnerships and Companies: Remarks Against the Background of Amendments to Article 390(2) and Article 382 of the Code
- Piotr Kuźnicki**
37 The Phenomenon of the State of Delaware as a Leading Influence on US Company Law
- Magdalena Marczuk**
46 Share Sale Price in ABB Transactions as Information Not Covered by the Definition of Inside Information
- THE XIV COMPANY LAW FORUM**
- Jan Lic**
52 Voting Power of a Partner in a Commercial Partnership
- Rafał Wrzecionek**
63 The Notary's Involvement in the Shareholders' Meeting (General Meeting) of a Company: Selected Issues

Za publikację na łamach „Przeglądu Prawa Handlowego” Autor otrzymuje 70 pkt (zgodnie z załącznikiem do komunikatu Ministra Nauki z 5.01.2024 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych, wydanego na podstawie art. 267 ust. 3 ustawy z 20.07.2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz.U. z 2024 r. poz. 1571 ze zm.).

Miesięcznik „Przegląd Prawa Handlowego” jest ujęty w międzynarodowej bazie European Reference Index for the Humanities and Social Sciences (ERIH+) oraz indeksowany w bazie BazEkon.

Czasopismo jest indeksowane w bazie ICI Journals Master List za rok 2024 (ICV 2024: 62,55).

PRZEGLĄD PRAWA HANDLOWEGO

miesięcznik ukazuje się od 1992 r.

RADA PROGRAMOWA

prof. Emilio Castorina,
prof. dr hab. Józef Frąckowiak, prof. dr hab. Andrzej Jakubecki,
prof. Julian Juergensmeyer, prof. dr hab. Wojciech J. Katner,
prof. dr hab. Andrzej Kidyba, prof. dr hab. Ryszard Markiewicz,
dr Jerzy Modrzejewski, prof. dr hab. Józef Okolski,
prof. dr hab. Krzysztof Pietrzykowski,
prof. dr hab. Wojciech Popiołek, prof. dr hab. Jerzy Rajski,
prof. dr hab. Marek Safjan, prof. dr hab. Stanisław Sołtysiński,
prof. dr hab. Andrzej Szumański, dr Leigh Williams

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Redaktor naczelny
Małgorzata Modrzejewska

Z-ca Redaktora naczelnego

Cezary Wiśniewski

Sekretarz redakcji

Anna Popławska

tel. +48 668 618 563

e-mail: anna.poplawska@wolterskluwer.com

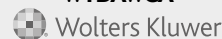
Redaktor języka angielskiego

Anna Setkiewicz-Ryszka

Materiały do publikacji powinny zostać przesłane pocztą elektroniczną. Objętość nadesłanych tekstów nie powinna przekraczać 25 000–30 000 znaków ze spacjami. Do nadesłanego artykułu należy dołączyć: 1) tłumaczenie tytułu artykułu na język angielski, 2) słowa kluczowe w języku polskim i angielskim, 3) abstrakt w języku polskim i angielskim o objętości ok. 1000 znaków ze spacjami, 4) tezę wraz ze skróconym streszczeniem, 5) bibliografię załącznikową, 6) krótką notkę o autorze wraz z numerem ORCID. Należy także podać (w przypisie) informacje o źródłach finansowania danej publikacji, takich jak np. granty krajowe, międzynarodowe, dotacje fundacji, stowarzyszeń lub instytucji komercyjnych. Przekazując tekst do redakcji, Autor przenosi na Wydawcę wyłączne prawo do jego publikacji (prawa autorskie i wydawnicze). Redakcja zastrzega sobie prawo skracania tekstów, zmiany tytułów, śródtytułów oraz poprawek merytorycznych i stylistycznych, również w wersji angielskiej. Materiały niezamówione nie będą zwracane. Warunkiem publikacji jest odesłanie uprzednio podpisanej umowy z Wydawnictwem. Podstawowe zasady recenzowania nadesłanych tekstów oraz wymagania dla Autorów dotyczące ghostwritingu są dostępne na stronie: <http://www.wolterskluwer.pl/proces-publikacji-w-czasopiśmie>. Za publikację w „Przeglądzie Prawa Handlowego” są wypłacane honoraria autorskie.

Wersją podstawową (referencyjną) czasopisma jest wersja papierowa.

WYDAWCA

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
Dyrektor Działu Publikacji Periodycznych
Klaudia Szawłowska
klaudia.szawlowska@wolterskluwer.com
Sekretariat: czasopisma@wolterskluwer.pl
<http://www.czasopisma.wolterskluwer.pl/przeglad-prawa-handlowego>

Sprzedaż i prenumerata:

Księgarnia internetowa Wolters Kluwer Polska
www.Profinfo.pl
– tel. +48 732 122 863 lub infolinia 801 044 545,
e-mail: PL-prenumerata@wolterskluwer.com
Ruch – tel. 22 693 70 00 lub 801 800 803,
Kolporter – tel. 801 404 044,
GLM – tel. +48 504 914 773,
Garmond – tel. 22 837 30 08

Nakład 500 egz.

Do 1999 r. czasopismo było własnością Wydawnictwa „KiK” Konieczny i Kruszewski

Wielość regulacji chroniących pożyczkobiorcę – konsumencka pożyczka lombardowa w świetle ustawy z 14.04.2023 r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej

Słowa kluczowe: konsument, pożyczka, umowa lombardowa, zastaw, zaspokojenie wierzyciela

W praktyce zawierania i wykonywania umów pożyczki „pod zastaw” dochodziło do licznych nieprawidłowości. Pożyczkobiorca (z reguły konsument) zawierał dość często bardzo niekorzystną dla siebie umowę. Wysokie odsetki, pożyczka o wartości zdecydowanie niższej niż zastawiony przedmiot, utrata prawa własności zastawionej rzeczy to najpoważniejsze wady. Reakcją na to miała być ustawa z 14.04.2023 r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej¹. Stanowi ona kolejny zbiór przepisów regulujących umowę pożyczki, zwłaszcza wtedy, gdy jej stroną jest konsument. Interesujące (i pożądane) było jednak zarówno uregulowanie kwestii własności przedmiotu oddanego w zastaw, jak i problem rozliczeń. Jakkolwiek ocena ustawy nie może być jednoznaczna, dostrzeżenie tego problemu należy przyjąć z uznaniem.

I. Wprowadzenie

Umowa pożyczki znana była już prawu rzymskiemu². Jej przedmiotem są pieniądze (z reguły) lub rzeczy oznaczone jedynie co do gatunku. W wykonaniu takiej umowy dający pożyczkę przenosi na biorącego własność określonej ilości pieniędzy lub rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, zaś biorący będzie musiał oddać taką samą ilość pieniędzy (taką samą, ale nie te same pieniądze) lub rzeczy oznaczonych jedynie gatunkowo³. Tak przedstawia się także regulacja tej umowy w polskim Kodeksie cywilnym⁴.

W praktyce dość często się zdarza, że realizacja określonych potrzeb wiąże się z koniecznością pozyskania środków czy to w drodze kredytu, czy też pożyczki. W pierwszej kolejności potrzeby te zaspokoić może bank. Czynnościami bankowymi są zarówno umowa kredytu bankowego (czynność bankowa *sensu stricto*), jak i umowa pożyczki (czynność bankowa *sensu largo*), która staje się nią, o ile

podmiotem udzielającym jest bank. Pożyczka pieniężna zatem może, ale nie musi, być czynnością bankową.

Zgodnie z art. 70 ust. 1 Prawa bankowego⁵ bank uzależnia przyznanie kredytu od zdolności kredytowej kredytobiorcy. Przez zdolność kredytową rozumie się zdolność do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w umowie. Kredytobiorca jest obowiązany przedłożyć na żądanie banku dokumenty i informacje niezbędne do dokonania oceny tej zdolności. Bank wprowadzić może w niektórych sytuacjach udzielić pożyczki lub kredytu nawet przy braku zdolności kredytowej, ale najczęściej wymaga ustanowienia stosownego zabezpieczenia. Dla wielu podmiotów pozyskanie kapitału na tej drodze jest nieosiągalne.

2. Instrumenty chroniące biorącego pożyczkę – wzmianka

Zdolność kredytowa wymagana przez bank z jednej strony stanowi instrument chroniący biorącego pożyczkę

1 Dz.U. z 2024 r. poz. 1111 ze zm. – dalej u.k.p.l.

2 Por. m.in. z bardzo bogatej literatury przedmiotu K. Krziskowska [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 4, *Zobowiązania. Część szczególna* (art. 535–764⁹), red. M. Habdas, M. Fras, Warszawa 2018, s. 579 i n.; Z. Gawlik [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 3, *Zobowiązania. Część szczególna*, red. A. Kidyba, Warszawa 2010, s. 568 i n.

3 Por. K. Krziskowska [w:] *Kodeks...*, s. 580.

4 Ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2025 r. poz. 1071 ze zm.) – dalej k.c.

5 Ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2024 r. poz. 1646 ze zm.).

przed nadmiernym zadłużaniem się, ale równocześnie, z drugiej strony, jest czynnikiem, który uniemożliwia (lub bardzo utrudnia) pozyskanie dodatkowych środków dla zaspokojenia (czasami) bardzo poważnej i istotnej potrzeby. Potencjalny pożyczkobiorca kieruje się zatem do różnych instytucji pozabankowych (tzw. parabanków), których na rynku funkcjonuje wiele. Te zaś, z uwagi na zwiększone ryzyko kredytowe, oferują pożyczki zdecydowanie droższe od tych bankowych.

Prawo cywilne dysponuje instrumentami, które pozwalają na dokonanie oceny każdej czynności prawnej, w tym również umowy pożyczki. Chodzi przede wszystkim o art. 58 k.c. wyznaczający granice swobody kształtowania treści czynności prawnej, art. 353¹ k.c. regulujący swobodę umów, a także art. 5 k.c. (dotyczący nadużycia prawa podmiotowego).

Instrumentami o charakterze ogólnym są także odsetki (zwłaszcza odsetki maksymalne, które pojawiły się w polskim Kodeksie cywilnym w wyniku nowelizacji z 7.07.2005 r.⁶), oraz wyzysk, który po 57 latach funkcjonowania w prawie polskim także doczekał się nowelizacji⁷. Wspomniane instrumenty prawa cywilnego mają wprawdzie charakter ogólny i odnoszą się do każdej czynności prawnej, ale niektóre z nich mają szczególne znaczenie w kontekście umowy pożyczki, zwłaszcza wtedy, gdy biorącym pożyczkę jest konsument.

Wielość regulacji dotyczących umowy pożyczki oraz ograniczony rozmiar niniejszego opracowania nie pozwalają na szczegółową ich analizę. W niniejszych wywodach pomijam m.in. regulację ustawy z 12.05.2011 r. o kredycie konsumenckim⁸ oraz nowelizację Kodeksu cywilnego z 6.10.2022 r.⁹, która zmodyfikowała kodeksowe przepisy dotyczące umowy pożyczki (art. 720 i n. k.c.). Wspomnieć wypada jedynie o tym, że znacznie ograniczono koszty pożyczki poprzez ograniczenie wysokości jej tzw. pozaodsetkowych kosztów (art. 720¹ k.c.).

Powyższe (instrumenty) regulacje przewidują mechanizmy ochrony biorącego pożyczkę przed zawyżonymi jej kosztami i – co za tym idzie – przed nadmiernym zadłużaniem się. Można zastanawiać się, czy gwarantują one wystarczającą ochronę, czy też – z uwagi na mnogość regulacji – ta ochrona w istocie rozmywa się. Istotne jest także to, czy zakresy tych regulacji nie pokrywają się. Wielość nie zawsze bowiem przekłada się na jakość ochrony. W niektórych tylko przepisach wspomina się wprost o konsumencie, inne zasady mają charakter ogólny (powszechny). Poszukiwaniu odpowiedzi na te pytania można i należy poświęcić jednak odrębne opracowania.

3. Potrzeba regulacji konsumenckiej pożyczki lombardowej?

Dotychczas w sposób wyraźny nie regulowano tzw. pożyczek lombardowych. Pożyczki te charakteryzują się tym, że są one

pożyczkami „pod zastaw”. Biorący otrzymuje określoną kwotę pożyczki (z reguły krótkoterminowo), którą zobowiązuje się zwrócić wraz z odsetkami oraz innymi należnościami, zaś zabezpieczeniem zwrotu jest oddanie określonej rzeczy „w zastaw”. Szczegóły transakcji określa umowa lombardowa. Z reguły, w przypadku niezwrócenia pożyczki w terminie wraz z należnościami dodatkowymi, przedmiot zabezpieczenia przechodzi na własność udzielającego pożyczkę, który następnie rzecz zbywa.

Rozwojowi trendu pozyskiwania środków w drodze sprzedaży dóbr czy zastawiania sprzyjało także zaostreżenie polityki warunków udzielania kredytu konsumenckiego w dobie pandemii. Wskutek zmian legislacyjnych ograniczone było udzielanie pożyczek krótkoterminowych, tj. o okresie spłaty krótszym niż 30 dni. Dla części konsumentów stanowiło to istotne utrudnienie w pozyskaniu środków finansowych. W tej sytuacji dostęp do szybkiej gotówki oferowany przez lombardy spowodował wzrost udziału przedsiębiorców prowadzących ten rodzaj działalności w rynku pożyczek¹⁰.

W praktyce pożyczek lombardowych pojawiały się jednak liczne nieprawidłowości, np. lombard przy wycenie przedmiotu zabezpieczenia lombardowego celowo znacznie zaniżał jego wartość, w celu wypłaty niższej kwoty pożyczki konsumentowi. Dodatkowo przedsiębiorca wykonujący działalność lombardową mógł w umowie przewidywać koszty, których zapłata była dla konsumenta niemożliwa lub nieopłacalna, z góry zakładając, że pożyczka nie zostanie spłacona. W związku z powyższym przedsiębiorca ten *de facto* nabywał przedmiot po znacznie niższej cenie¹¹, a następnie dokonywał jego sprzedaży już po cenie rynkowej (lub niewiele niższej), uzyskując tym samym znaczny zysk z samej sprzedaży. W efekcie konsument otrzymywał o wiele niższą kwotę pożyczki niż ta, którą otrzymałby przy prawidłowej wycenie danego przedmiotu.

On był osobą najbardziej pokrzywdzoną w tej transakcji w przeciwieństwie do lombardu¹² (który zarabiał), ale i nabywcy rzeczy (częstokroć nabywał on rzecz za cenę dużo niższą niż rynkowa). Jednocześnie przedsiębiorcy prowadzący lombardy skutecznie omijali wymogi przewidziane ustawą o kredycie konsumenckim¹³.

4. Konsumencka pożyczka lombardowa po 7.01.2024 r.

4.1. Charakterystyka ogólna

Ustawą z 14.04.2023 r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej wprowadzono do polskiego porządku prawnego nową umowę nazwaną, która znana i zawierana była od lat.

6 Ustawa z 7.07.2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 157, poz. 1316).

7 Ustawa z 2.12.2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2459). Nowelizacja weszła w życie 30.06.2022 r.

8 Dz.U. z 2025 r. poz. 1326 ze zm.

9 Ustawa z 6.10.2022 r. o zmianie ustaw w celu przeciwdziałania lichwie (Dz.U. poz. 2339).

10 Por. uzasadnienie rządowego projektu ustawy o konsumenckiej pożyczce lombardowej, IX kadencja, druk sejm. nr 3701, s. 2.

11 Podobne wątpliwości i problemy, ale w odniesieniu do nieruchomości, legły u podstaw szóstkowej regulacji przewłaszczenia na zabezpieczenie w art. 387¹ k.c.

12 Skrót myślowy, ale w istocie mam na myśli podmiot prowadzący tę działalność.

13 Por. uzasadnienie..., s. 3.

W uzasadnieniu projektu podniesiono, że „wprowadzenie nowego rodzaju umowy nazwanej ma na celu wyróżnienie typu umów z konsumentami, dla których jedynym zabezpieczeniem wykonania umowy jest ustanowienie zastawu na rzeczy ruchomej. Zaproponowana konstrukcja umowy konsumenckiej pożyczki lombardowej oparta jest na konstrukcji umowy pożyczki, o której mowa w art. 720 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, z uwzględnieniem cech charakterystycznych takiej umowy zabezpieczonej zastawem. Jednocześnie sformułowanie «oddanie do dyspozycji» konsumenta środków pieniężnych nawiązuje do definicji umowy kredytu zawartej w art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe”¹⁴.

Zgodnie z art. 3 pkt 8 u.k.p.l. umowa konsumenckiej pożyczki lombardowej oznacza umowę, na podstawie której przedsiębiorca zobowiązuje się oddać do dyspozycji konsumenta środki pieniężne, a konsument zobowiązuje się do zapłaty całkowitej kwoty do spłaty w oznaczonym terminie oraz do ustanowienia zabezpieczenia lombardowego. Umowa w rozumieniu ustawy o konsumenckiej pożyczce lombardowej ma zatem charakter konsumencki, jej stronami są przedsiębiorca wykonujący działalność lombardową z jednej strony (art. 4 u.k.p.l.), z drugiej zaś konsument (w rozumieniu art. 22¹ k.c.)¹⁵.

W tym miejscu zasygnalizować należy, że ustawa o konsumenckiej pożyczce lombardowej wprowadza także ścisłą reglamentację działalności lombardowej. Zawiera ją rozdział 5. Szczegółowe omówienie tego zagadnienia nie jest możliwe w ramach niniejszego opracowania, ale warto wspomnieć o tym, że działalność lombardowa może być prowadzona jedynie w określonej formie prawnej (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością albo spółka akcyjna) przy minimalnym kapitale zakładowym wynoszącym 50 000 zł, a przedsiębiorcy wykonujący działalność lombardową podlegają wpisowi do specjalnego rejestru.

4.2. Zabezpieczenie lombardowe

W art. 3 pkt 10 u.k.p.l. zdefiniowano zabezpieczenie lombardowe jako zabezpieczenie wykonania umowy konsumenckiej pożyczki lombardowej polegające na ograniczeniu prawa do dysponowania przedmiotem zabezpieczenia lombardowego przez konsumenta, w szczególności przez:

- 1) przeniesienie przez konsumenta własności przedmiotu zabezpieczenia lombardowego na przedsiębiorcę zawierającego tę umowę,
- 2) zobowiązanie konsumenta do przeniesienia własności przedmiotu zabezpieczenia lombardowego na przedsiębiorcę zawierającego tę umowę – w przypadku braku zapłaty całkowitej kwoty do spłaty w terminie,
- 3) upoważnienie przedsiębiorcy zawierającego tę umowę do sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia lombardowego – w przypadku braku zapłaty całkowitej kwoty do spłaty w terminie,
- 4) ustanowienie zastawu na rzecz przedsiębiorcy zawierającego tę umowę.

W świetle ustawy o konsumenckiej pożyczce lombardowej przedmiotem zabezpieczenia lombardowego może być wyłącznie rzecz ruchoma będąca własnością konsumenta, będąca przedmiotem wspólności majątkowej małżeńskiej bądź rzecz ruchoma, której konsument jest współwłaścicielem (art. 6 ust. 1).

Za zobowiązania wynikające z zawarcia tej umowy konsument odpowiada wyłącznie przedmiotem zabezpieczenia lombardowego (zatem regułą jest wyłącznie rzeczowa odpowiedzialność dłużnika przy braku odpowiedzialności osobistej), chyba że po zawarciu tej umowy okazało się, że przedmiot tego zabezpieczenia nie stanowił jego własności albo jego małżonek lub którykolwiek ze współwłaścicieli tego przedmiotu nie wyraził zgody na ustanowienie zabezpieczenia, jeżeli taka zgoda była wymagana przepisami prawa (art. 6 ust. 2 u.k.p.l.).

Jednocześnie przyjęto, że ten sam przedmiot zabezpieczenia lombardowego nie może być jednocześnie przedmiotem zabezpieczenia więcej niż jednej umowy konsumenckiej pożyczki lombardowej (art. 6 ust. 3 u.k.p.l.). Tym samym nie powinien powstać w tym przypadku problem pierwszeństwa.

4.3. Umowa konsumenckiej pożyczki lombardowej

Zgodnie z art. 10 ust. 1 u.k.p.l. umowa konsumenckiej pożyczki lombardowej zawiera: 1) imię i nazwisko oraz adres zamieszkania konsumenta; 2) firmę i siedzibę przedsiębiorcy oraz adres, pod którym wykonuje on działalność lombardową; 3) numer rejestrowy, o którym mowa w art. 38 ust. 2 pkt 3 u.k.p.l.; 4) datę zawarcia umowy; 5) kwotę konsumenckiej pożyczki lombardowej i sposób jej ustalania; 6) termin i sposób wypłaty kwoty konsumenckiej pożyczki lombardowej; 7) całkowity koszt konsumenckiej pożyczki lombardowej z wyodrębnieniem jego poszczególnych składników i ich wysokości; 8) całkowitą kwotę do spłaty; 9) zasady i termin zapłaty całkowitej kwoty do spłaty; 10) skutki braku zapłaty całkowitej kwoty do spłaty; 11) określenie przedmiotu zabezpieczenia lombardowego, takie jak rodzaj, marka, jego cechy szczególne i oznaczenia indywidualne, umożliwiające jego identyfikację, o ile przedmiot je posiada; 12) sposób ustanowienia zabezpieczenia lombardowego; 13) szacunkową wartość przedmiotu zabezpieczenia lombardowego i sposób ustalenia tej wartości; 14) sposób

¹⁴ Por. uzasadnienie..., s. 10.

¹⁵ Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.k.p.l.: „Przepisy ustawy stosuje się także do umów o pożyczkę lombardową zawieranych z osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rolne w rozumieniu art. 6 pkt 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2023 r. poz. 208, 337 i 641)”. Rozwiązanie to zostało jednak poddane krytyce. W Komunikacie sektora bankowego w sprawie zmian wprowadzonych na mocy ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej stwierdzono: „7 stycznia 2024 r. wchodzi w życie nieuzasadnione ekonomicznie, jak i prawnie zmiany wprowadzone na mocy ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej [...] polegające na stosowaniu wobec rolników, w zakresie prowadzonej przez nich działalności rolniczej, rozwiązań konsumenckich. Zmiana wskazanych wyżej przepisów została wprowadzona przez Sejm poprzedniej kadencji bez konsultacji, bez analizy i bez oceny skutków regulacji, która dostarczyłaby możliwe pełnych informacji na temat potencjalnych konsekwencji wprowadzenia przedmiotowych zmian. Wejście w życie przedmiotowych zmian niesie za sobą poważne skutki dla sektora rolnego, bankowego i finansowego, co może powodować utrudnienia w otrzymaniu czy nawet brak dostępu do finansowania działalności rolniczej do czasu usunięcia lub zmiany wadliwych przepisów”. Art. 2 ust. 1 u.k.p.l. został uchylony ustawą z 20.03.2024 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy o kredycie konsumenckim oraz ustawy o konsumenckiej pożyczce lombardowej (Dz.U. poz. 653).

zwrotu konsumentowi nadwyżki oraz procentową wartość pomniejszenia nadwyżki, o którym mowa w art. 34 ust. 3 u.k.p.l.; 15) wyrażoną procentowo wartość niezapłaconej części całkowitej kwoty do spłaty, jaką konsument będzie zobowiązany uiścić zgodnie z art. 17 ust. 1 u.k.p.l.; 16) informację o prawie konsumenta do zapłaty całkowitej kwoty do spłaty przed terminem zgodnie z art. 12 u.k.p.l.; 17) informację o możliwości korzystania z pozasądowego rozstrzygania sporów oraz zasadach dostępu do tej procedury; 18) informację o stosowanej przez przedsiębiorcę wykonującego działalność lombardową procedurze i zasadach rozpatrywania reklamacji. Do umowy konsumenckiej pożyczki lombardowej dołącza się zdjęcie przedmiotu zabezpieczenia lombardowego (art. 10 ust. 2 u.k.p.l.).

4.4. Koszty konsumenckiej pożyczki lombardowej

Zgodnie z art. 3 pkt 2 u.k.p.l. całkowity koszt konsumenckiej pożyczki lombardowej to wszelkie koszty, które konsument jest obowiązany ponieść w związku z umową konsumenckiej pożyczki lombardowej, obejmujące odsetki oraz pozaodsetkowe koszty umowy konsumenckiej pożyczki lombardowej, w szczególności opłaty, prowizje, podatki i marże, koszty usług dodatkowych, w szczególności koszty przechowania przedmiotu zabezpieczenia lombardowego lub ubezpieczeń. Celem tego przepisu było wskazanie wszystkich możliwych kosztów takiej umowy, tak aby zabezpieczyć konsumenta przed wskazywaniem dodatkowych, nieuzasadnionych kosztów narzucanych przez przedsiębiorcę¹⁶. Dodatkowo, niezależnie od powyższych limitów, maksymalne pozaodsetkowe koszty ustalono na poziomie 45% kwoty pożyczki, co służy, w przypadku pożyczek pod zastaw, zapobieganiu stosowaniu przez przedsiębiorców specjalnych „konstrukcji” umowy pożyczki, mających na celu maksymalizację zysku lombardu. Rozwiązanie to gwarantuje, że niezależnie od okoliczności koszty pozaodsetkowe w żadnym przypadku nie mogą przekroczyć 45% kwoty pożyczki¹⁷.

Umowę konsumenckiej pożyczki lombardowej formuluje się w sposób jednoznaczny i zrozumiały (art. 8 ust. 2 u.k.p.l.). To typowa dla umów konsumenckich regulacja i nakaz skierowany do przedsiębiorcy. W piśmiennictwie podkreśla się słabość tej regulacji w omawianej ustawie, brak bowiem wskazania sankcji za naruszenie tego obowiązku. Oznacza to, że i tak znajdują tutaj zastosowanie ogólne przepisy Kodeksu cywilnego¹⁸.

Umowa zawierana jest na okres nie krótszy niż siedem dni (art. 9 u.k.p.l.). Dla swej ważności – *ad solemnitatem* – wymaga ona zachowania formy pisemnej (art. 8 ust. 1 u.k.p.l.).

16 Ograniczenia pozaodsetkowych kosztów odpowiadają tym, które zostały zastosowane w ustawie o kredycie konsumenckim dla pożyczek zawieranych na okres dłuższy niż 30 dni (uzasadnienie..., s. 17).

17 Proponowane koszty są analogiczne do obowiązujących w ustawie o kredycie konsumenckim, uwzględniając przy tym zmiany wprowadzone ustawą o zmianie ustaw w celu przeciwdziałania lichwie, jednakże w przypadku lombardów bardziej dopasowano je co do zasady do krótszego okresu, na jaki zawierane są umowy przez lombardy. Zastosowano jeden określony dopuszczalny poziom kosztów – bez rozróżnienia na umowy zawierane na okres krótszy niż 30 dni i dłuższy niż 30 dni (uzasadnienie..., s. 16–17).

18 Por. T. Nowakowski, *Obowiązki przedsiębiorcy wykonującego działalność lombardową w związku z udzielaniem pożyczki lombardowej*, LEX 2024, pkt 2.

4.5. Zaspokojenie wierzyciela oraz zasady sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia lombardowego

Z punktu widzenia biorącego pożyczkę lombardową szczególne znaczenie mają przepisy art. 25–34 u.k.p.l., które stanowią odpowiedź prawodawcy na jeden z największych problemów kojarzonych z pożyczkami lombardowymi. Zdarzało się bowiem, że wartość przedmiotu zastawionego znacznie przewyższała należności z umowy pożyczki lombardowej (kwota pożyczki + odsetki + należności dodatkowe), ale w przypadku niespłacenia pożyczki w umówionym terminie na wierzyciela przechodziła własność rzeczy.

Ustawa o konsumenckiej pożyczce lombardowej przewiduje szczególny tryb sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia lombardowego w przypadku całkowitej spłaty, której dokonuje przedsiębiorca lombardowy (art. 25).

Zgodnie z art. 26 u.k.p.l. po upływie terminu, o którym mowa w art. 17 ust. 1 u.k.p.l., jednak nie później niż po upływie 60 dni od dnia upływu terminu zapłaty całkowitej kwoty do spłaty, przedsiębiorca wykonujący działalność lombardową oferuje do sprzedaży przedmiot zabezpieczenia lombardowego. Na wniosek konsumenta i za zgodą przedsiębiorcy wykonującego działalność lombardową, maksymalny termin 60 dni, o którym mowa w art. 26 ust. 1 u.k.p.l., może zostać wydłużony o nie więcej niż kolejne 60 dni. Wniosek ten nie może być złożony przez konsumenta przed upływem terminu zapłaty całkowitej kwoty do spłaty. W przypadku naruszenia przez przedsiębiorcę wykonującego działalność lombardową tych terminów traci on uprawnienie określone w art. 34 ust. 3 u.k.p.l. (pomniejszenie o nie więcej niż 20% nadwyżki w przypadku sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia lombardowego). W takim przypadku przedsiębiorca wykonujący działalność lombardową zwraca konsumentowi pozostałą część nadwyżki. Uprawnienie to przedsiębiorca traci także w przypadku naruszenia terminów dotyczących aukcji.

Sprzedaż przedmiotu zabezpieczenia lombardowego odbywa się w formie aukcji elektronicznej kierowanej do nieograniczonego kręgu podmiotów, chyba że wartość kwoty konsumenckiej pożyczki lombardowej nie przekracza 500 zł (art. 27 ust. 1 u.k.p.l.). W uzasadnieniu projektu przyjęto, że „niecelowe jest [...] nakładanie dodatkowych ograniczeń w postaci obowiązku przeprowadzenia aukcji, który to obowiązek mógłby być nieadekwatny w przypadku przedmiotów o niskiej wartości rynkowej. W takich przypadkach dopuszczalna powinna być bezpośrednia sprzedaż takiego przedmiotu”¹⁹. Czas trwania aukcji nie może być krótszy niż pięć dni (art. 27 ust. 2 u.k.p.l.). Przedsiębiorca wykonujący działalność lombardową może korzystać z usług podmiotów organizujących aukcje z zastrzeżeniem, że warunki tych aukcji spełniają wymagania dla aukcji określone w rozdziale 4 u.k.p.l. (art. 27 ust. 3 u.k.p.l.).

Ogłoszenie o organizowanej aukcji przedmiotu zabezpieczenia lombardowego zawiera: cenę wywoławczą przedmiotu zabezpieczenia lombardowego; 2) termin oraz miejsce przeprowadzenia aukcji; 3) określenie przedmiotu zabezpieczenia lombardowego, takie jak rodzaj, marka, cechy szczególne, o ile przedmiot je posiada; 4) warunki aukcji lub miejsce lub sposób udostępnienia tych warunków. Przedsiębiorca

19 Uzasadnienie..., s. 20.

